

uagtet de alt bestaaende Andelsselskaber undtages. Tanken om en Andelslovgivning faldt i Almindelighed sammen med Andelsudvalgets Tanke. Andelsudvalget stillede en Række Ændringsforslag til Kommissionens Forslag og sammenkaldte en Kongres af samtlige Repræsentanter — vist i et Antal af 200 Stykker — for Forbrugs- og Andelsselskaber her i Landet. Det var i Februar Maaned i indeværende Aar, og navnlig Formanden Anders Nielsen, Svejstrup Østergaard, anbefalede Forsamlingen at vedtage samtlige af Andelsudvalget stillede Forslag til Ændringer i Kommissionsforslaget, men han opnaaede kun at faa sine Ændringsforslag forkastede, man fulgte ham ikke. Derimod vedtog man en Resolution, som gaar ud paa, at det eneste, man ønsker, er en Lov, som giver en Definition af, hvad en Andelsforening er. Denne Definition gøres der Forslag til, og dette Forslag ledsager Resolutionen. Den indeholder ikke et Ord om, at Medlemmerne i en saadan Forening overhovedet have noget Ansvar; den tillader Foreningerne at udstrække deres Virksomhed ud over Medlemmernes Kreds, og saa tilbyder man at oprette et privat Registreringskontor, med hvilket Ministeriet skal have Ret til at udøve Tilsyn. Udover dette vil man ikke have noget at gøre med Lovgivning overhovedet. Under disse Omstændigheder er der jo ikke gode Udsigter for at faa nogen Andelslov, thi den paa Kongressen udtalte Forventning, man nærede om, at Rigsdagsmændene nok vilde være saa gode at notere sig Kongressens Beslutninger, vil neppe blive skuffet. Det maa efter min Mening for saa vidt beklages, som det dog gentagne Gange har vist sig og i Øjeblikket viser sig ved foreliggende Processer, at der er Trang til en Ordning, og fordi Fremtiden ganske sikkert vil vise, at vi ville komme til at trænge til den i endnu højere Grad. De virkelig fremskuende Mænd indenfor Andelsforeningerne have indset det; men de ere altsaa endnu i Mindretal.

Da nu Handelsstanden har udtalt overfor Regeringen paa dennes Spørgsmaal, at de gerne ville have en Aktielov, men at de anse det for ganske nødvendigt, at der samtidig stilles Forslag om en Lov om kooperative Selskaber, saa ere disse to Love jo paa en Maade knyttede sammen, ligesom de ogsaa ere knyttede sammen derved, at det i Lovforslaget om Andelsselskaber er bestemt, at den eventuelle Lov skal træde i Kraft samtidig med Loven om Aktieselskaber. Jeg ser

derfor ikke andet, end at Modstanden mod Forslaget om Andelsforeningerne kan blive skæbnesvanger baade for det ene og det andet Forslag, for ikke at tale om det tredje Forslag. Her har man altsaa Ret til at haabe det bedste, samtidig med at man frygter det værste. Jeg vil, hvis jeg faar Anledning dertil, gøre mit bedste for at bidrage til, at Mødsætningerne under det Samarbejde, som vi ere enige om, skal foretages til Efteraaret, kunne udjævnes, saa at der kunde komme et positivt Resultat ud af det. At der en Gang vil komme en meget stærk Kritik over Andelsbevægelsen og en endogsaa ret streng Lov, nærer jeg ingen Tvivl om; men jeg synes, at det var bedre at forebygge det ved at tage Lovforslaget nu paa denne Tid, fremfor at opholde Lovgivningen om Aktieselskaber, der jo ikke kan blive vedtagen, medmindre der samtidig vedtages en Lov om Andelsselskaber. Da Kritikken mod Aktieselskabslovforslaget gaar i en meget væsentlig Grad ud paa, at de Bestemmelser, der ogsaa ere gjorte til Genstand for Kritik fra Andelsselskabernes Side, bør fjernes, saa ser jeg et Lyspunkt deri, at man muligvis ved at forkorte Lovforslaget om Aktieselskaber og forøge Selvstyret indenfor disse ud over, hvad der er foreslaaet i det foreliggende Forslag, kunde komme til det, som Andelsfolkene — hvis jeg maa kalde dem saaledes i al Ærbødhed — ønske skal finde Sted med Hensyn til det om Andelsvæsenet forelagte Forslag, saaledes at vi dog maaske kunde komme til et positivt Resultat. Dette var muligt, hvis den Anskuelse vandt Overhaand, at man for Andelsvirksomhedens egen Skyld burde have noget bedre Hold paa sine Sager, end man har for Øjeblikket, og at det var bedre at sørge for, at der ikke ud deraf opstod Kalamiteter senere, saa at alle forstod, at det var nødvendigt. Jeg kan derfor ikke anbefale det foreliggende Forslag i den Skikkelse, hvori det foreligger, men jeg kan anbefale det som et Grundlag, paa hvilket vi ved fælles Arbejde og Anstrelgelse kunne opnaa et godt Resultat for hele denne Lovgivning, hvad enten Talen er om Andelsvæsenet eller Aktievæsenet. Det vil jeg gerne gøre mit bedste til, hvis jeg faar nogen Indflydelse paa denne Sags videre Udførelse.

Broberg: Ved Forelæggelsen af dette Forslag udtalte den højtærede Minister, at Udvalget, der havde affattet det, havde